DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)
den 15 januari 2002 *

I mål C-182/00,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Landesgericht Wels (Österrike), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i anledning av en ansökan till Landesgericht av

Lutz GmbH m.fl.,

och

angående giltigheten av artikel 2.1 f i rådets första direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen (EGT L 65, s. 8; svensk specialutgåva, område 17, volym 1, s. 3) och artikel 47 i rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag (EGT L 222, s. 11; svensk specialutgåva, område 17, volym 1, s. 17),

meddelar

* Rättegångsspråk: tyska.

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden P. Jann samt domarna L. Sevón och M. Wathelet (referent),

generaladvokat: L.A. Geelhoed,

justitiesekreterare: avdelningsdirektören H.A. Rühl,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Lutz GmbH m.fl., genom E. Chalupsky, Rechtsanwalt,

— Österrikes regering, genom H. Dossi, i egenskap av ombud,

— Spaniens regering, genom N. Díaz Abad, i egenskap av ombud,

— Italiens regering, genom U. Leanza, i egenskap av ombud, biträdd av G. De Bellis, avvocato dello Stato,

— Europeiska unionens råd, genom M. C. Giorgi-Fort och G. Houttuin, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom M. Patakia, i egenskap av ombud, biträdd av B. Wägenbaur, avocat,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid förhandlingen den 25 oktober 2001 av: Lutz GmbH m.fl., företrädda av G. Schmidsberger, Rechtsanwalt, Republiken Italien, företrädd av G. De Bellis, rådet, företrätt av G. Houttuin, och kommissionen, företrädd av M. Patakia, biträdd av B. Wägenbaur,

och efter att den 8 november 2001 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Landesgericht Wels, i dess egenskap av Handelsgericht (handelsdomstol i ärenden rörande bolagsregistret) har genom beslut av den 9 maj 2000, som inkom till domstolen den 15 maj samma år, i enlighet med artikel 234 EG ställt fem frågor om giltigheten av artikel 2.1 f i rådets första direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen (EGT L 65, s. 8; svensk specialutgåva, område 17, volym 1, s. 3) (nedan kallat första bolagsdirektivet) och artikel 47 i rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag (EGT L 222, s. 11; svensk specialutgåva, område 17, volym 1, s. 17) (nedan kallat fjärde bolagsdirektivet).

2 Frågorna har uppkommit i ett förfarande om skyldighet för Lutz GmbH m.fl. (nedan kallade Lutz m.fl.) att inkomma med årsbokslut och förvaltningsberättelse i enlighet med bestämmelserna i Österreichisches Handelsgesetzbuch (den österrikiska handelskodexen) i dess lydelse enligt EU-Gesellschaftsrechtsänderungsgesetz (lag om anpassning av bolagslagstiftningen till EG-rätten, BGBl. 304/1996) (nedan kallad öHGB).

Gemenskapsrätt

3 Enligt artikel 54.3 g i EG-fördraget (nu artikel 44.2 g EG i ändrad lydelse) skall rådet och kommissionen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen, motverka begränsningar av etableringsfriheten genom att i den utsträckning som det är nödvändigt samordna de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i EG-fördraget (nu artikel 48 andra stycket EG) avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen.

4 Enligt artikel 2.1 f i första bolagsdirektivet skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att bolagen fullgör sina skyldigheter att offentliggöra balans- och resultaträkningar för varje räkenskapsår.

5 I artikel 47 i fjärde bolagsdirektivet anges att vederbörligen fastställt årsbokslut, förvaltningsberättelsen och en berättelse avgiven av den person som är ansvarig för revisionen av räkenskaperna skall offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i första bolagsdirektivet.

Nationell rätt

6 I 277 § första stycket öHGB anges beträffande stora aktiebolag och andra stora bolag med begränsat ansvar i den mening som avses i 221 § följande:

"Ett bolags lagliga ställföreträdare skall till den domstol som i den ort där bolaget har sitt säte handhar bolagsregistret inge årsbokslut och förvaltningsberättelse efter det att dessa har behandlats vid bolagsstämman, dock senast nio månader efter den dag då balansräkningen skall vara klar, samt revisionsberättelsen. Inom samma frist skall företagsrådets berättelse samt förslaget till och beslutet om disposition av bolagets resultat inges.

Om endast årsbokslutet och förvaltningsberättelsen, men inte övriga handlingar, inges inom fristen, skall berättelsen och förslaget till resultatdisposition ges in så snart de föreligger, beslutet om resultatdisposition så snart det har fattats och revisionsberättelsen så snart den har upprättats...."

7 Vid underlåtenhet att fullgöra denna skyldighet kan enligt 283 § första stycket öHGB ett vite om 50 000 ATS föreläggas.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

8 Landesgericht Wels i dess egenskap av Handelsgericht har genom beslut av den 13 september 1999 förelagt Lutz m.fl. att, vid vite av 10 000 ATS för envar av dem, inom fyra veckor ge in årsbokslut och förvaltningsberättelse enligt 277—280a §§ öHGB.

9 Enligt Oberster Gerichtshofs (Österrike) fasta rättspraxis får talan inte föras mot ett vitesföreläggande såsom det som beslutades den 13 september 1999. Lutz m.fl. väckte talan ("Individualantrag") vid Verfassungsgerichtshof (Österrike) med yrkande om att den skulle fastställa att de nationella bestämmelserna om offentliggörande av årsbokslut och förvaltningsberättelser strider mot vissa grundläggande rättigheter och mot gemenskapsrätten. I beslut av den 2 november 1999 förlängde Landesgericht Wels i dess egenskap av Handelsgericht den fastställda tidsfristen för att inkomma med räkenskapshandlingarna i avvaktan på att Verfassungsgericht skulle fatta beslut. Verfassungsgericht avslog i beslut av den 29 november 1999 yrkandet från Lutz m.fl., med hänvisning till att ett beslut om vite kan skjutas upp i avvaktan på en prövning av huruvida den bestämmelse som vitesskyldigheten grundas på är rättsenlig.

10 Landesgericht Wels i dess egenskap av Handelsgericht har beslutat att ställa domstolen följande tolkningsfrågor:

"1) Är bestämmelserna i artikel 2.1 f i första direktivet 68/151/EEG och artikel 47 i fjärde direktivet 78/660/EEG om bolags skyldighet att offentliggöra vissa uppgifter förenliga med bestämmelsen i artikel 44.2 g i EG-fördraget om rådets rätt att vidta åtgärder för att samordna de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av vissa bolag i såväl bolagsmännens som tredje mans intressen?

2) Strider bestämmelserna i artikel 2.1 f i första direktivet 68/151/EEG och artikel 47 i fjärde direktivet 78/660/EEG om bolags skyldighet att offentliggöra vissa uppgifter mot bestämmelsen i artikel 44 2 g i EG-fördraget på grund av att de inte är nödvändiga för att undanröja hinder för etableringsfriheten eller för att förverkliga andra mål för gemenskapen (framför allt skapandet av enhetliga rättsliga bestämmelser)?

3) Är det förenligt med proportionalitetsprincipen att bolag, genom bestämmelsen i artikel 2.1 f i första direktivet 68/151/EEG, jämförd med artikel 47 i fjärde direktivet 78/660/EEG, om skyldighet att offentliggöra balans- och resultaträkningar för varje räkenskapsår, vid äventyr av påföljd tvingas röja affärshemligheter, när det eftersträvade målet på ett adekvat sätt kan uppnås genom andra, mindre ingripande åtgärder?

4) Är det förenligt med den grundläggande gemenskapsrättsliga principen om skydd för äganderätten att bolag, genom bestämmelsen i artikel 2.1 f i det första direktivet 68/151/EEG, jämförd med artikel 47 i det fjärde direktivet 78/660/EEG, om skyldighet att offentliggöra balans- och resultaträkningar för varje räkenskapsår, vid äventyr av påföljd tvingas röja affärshemligheter, när det eftersträvade målet på ett adekvat sätt kan uppnås genom andra, mindre ingripande åtgärder?

5) Är det förenligt med den grundläggande gemenskapsrättsliga principen om rätt att fritt bedriva ekonomisk verksamhet att bolag, genom bestämmelsen i artikel 2.1 f i första direktivet 68/151/EEG, jämförd med artikel 47 i fjärde direktivet 78/660/EEG, om skyldighet att offentliggöra balans- och resultaträkningar för varje räkenskapsår, vid äventyr av påföljd tvingas röja affärshemligheter, när det eftersträvade målet på ett adekvat sätt kan uppnås genom andra, mindre ingripande åtgärder?"

Domstolens behörighet

11 Enligt artikel 234 första stycket EG skall domstolen vara behörig att meddela förhandsavgöranden angående i synnerhet tolkningen av fördraget och rättsakter

som beslutas av gemenskapens institutioner. I artikel 234 andra stycket EG föreskrivs följande: "När en sådan fråga uppkommer vid en domstol i en medlemsstat får den domstolen, om den anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att döma i saken, begära att domstolen meddelar ett förhandsavgörande."

12 För att bedöma om det hänskjutande organet är en domstol i den mening som avses i artikel 234 EG, vilket är en rent gemenskapsrättslig fråga, skall EG-domstolen beakta ett antal omständigheter, nämligen om organet är upprättat enligt lag, om det är av stadigvarande karaktär, om dess jurisdiktion är av tvingande art, om förfarandet är kontradiktoriskt, om organet tillämpar rättsregler samt om det har en oberoende ställning (se särskilt dom av den 17 september 1997 i mål C-54/96, Dorsch Consult, REG 1997, s. I-4961, punkt 23 och där nämnd rättspraxis, av den 21 mars 2000 i de förenade målen C-110/98—C-147/98, Gabalfrisa m.fl., REG 2000, s. I-1577, punkt 33, och av den 14 juni 2001 i mål C-178/99, Salzmann REG 2001, s. I-4421, punkt 13).

13 Även om det inte är nödvändigt att förfarandet vid den nationella domstolen är kontradiktoriskt för att den skall kunna ställa en tolkningsfråga till domstolen enligt artikel 234 EG (se dom av den 17 maj 1994 i mål C-18/93, Corsica Ferries, REG 1994, s. I-1783, punkt 12; svensk specialutgåva, volym 15, s. 113), följer det inte desto mindre av denna artikel att de nationella domstolarna endast kan ställa en sådan fråga till domstolen om en tvist är anhängig vid dessa och de skall fälla avgörande inom ramen för ett förfarande som är avsett att leda till ett avgörande av rättskipningskaraktär (se beslut av den 18 juni 1980 i mål 138/80, Borker, REG 1980, s. 1975, punkt 4, och av den 5 mars 1986 i mål 318/85, Greis Unterweger, REG 1986, s. 955, punkt 4, och dom av den 19 oktober 1995 i mål C-111/94, Job Centre, REG 1995, s. I-3361, punkt 9, och i det ovannämnda målet Salzmann, punkt 14).

14 När det hänskjutande organet vidtar åtgärder i egenskap av administrativ myndighet utan att därvid avgöra någon tvist kan det således inte anses utöva dömande verksamhet, även om de andra villkoren som domstolen erinrat om ovan i punkt 12 är uppfyllda. Detta är exempelvis fallet då det hänskjutande organet fattar beslut, angående en begäran om registrering av ett bolag, enligt ett förfarande som inte avser ogiltigförklaring av en handling som är till men för den som har begärt åtgärden (se domen i det ovannämnda målet Job Centre, punkt 11, och i det ovannämnda målet Salzmann, punkt 15).

15 Det framgår av handlingarna i målet att Landesgericht Wels, i dess egenskap av Handelsgericht, vid tillämpningen av nationella bestämmelser om offentliggörande av årsbokslut och förvaltningsberättelser inte avgör en tvist, utan endast handhar ett bolagsregister. Den är nämligen endast behörig att avgöra om bestämmelserna om offentliggörande uppfyllts och, i förekommande fall, att förelägga vederbörande att vid äventyr av vite inkomma med sina räkenskapshandlingar. Vidare finns det inget som tyder på att en tvist mellan Lutz m.fl. och en eventuell motpart skulle vara anhängig vid Landesgericht Wels.

16 Landesgericht Wels, i dess egenskap av Handelsgericht, utövar inom ramen för denna aktivitet således inte någon dömande verksamhet.

17 Härav följer att domstolen inte har behörighet att besvara de frågor som har ställts av Landesgericht Wels, i dess egenskap av Handelsgericht, i ärenden rörande bolagsregistret.

Rättegångskostnader

18 De kostnader som har förorsakats den österrikiska, den spanska och den italienska regeringen samt rådet och kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till Lutz m.fl. vid Landesgericht Wels utgör ett led i beredningen av samma ärende, ankommer det på denna att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

följande dom:

Europeiska gemenskapernas domstol är inte behörig att besvara de frågor som har ställts av Landesgericht Wels i dess beslut av den 9 maj 2000.

Jann Sevón Wathelet

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 15 januari 2002.

R. Grass

Justitiesekreterare

P. Jann

Ordförande på första avdelningen